

ZARZĄDZENIE MINISTRA BUDOWNICTWA I PRZEMYSŁU MATERIAŁÓW BUDOWLANYCH

z dnia 10 marca 1959 r.

w sprawie zatrudniania młodocianych w przedsiębiorstwach przemysłowych, geologicznych, transportowych oraz innych przedsiębiorstwach usługowych w celu nauki zawodu, przyuczania do określonej pracy i odbycia wstępnego stażu pracy.

Na podstawie § 30 uchwały nr 364 Rady Ministrów z dnia 26 września 1958 r. w sprawie zatrudniania młodocianych przez zakłady pracy w celu nauki zawodu, przyuczania do określonej pracy i odbycia wstępnego stażu pracy (Monitor Polski Nr 78, poz. 453) w porozumieniu z Ministrem Oświaty oraz Zarządami Głównymi: Związku Zawodowego Pracowników Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych, Związku Zawodowego Pracowników Przemysłu Chemicznego i Związku Zawodowego Pracowników Przemysłu Terenowego i Rzemiosła ustala się, co następuje:

§ 1. Przepisy uchwały nr 364 Rady Ministrów z dnia 26 września 1958 r. w sprawie zatrudniania młodocianych przez zakłady pracy w celu nauki zawodu, przyuczania do określonej pracy i odbycia wstępnego stażu pracy (Monitor Polski Nr 78, poz. 453) oraz niniejszego zarządzenia obowiązują w przedsiębiorstwach przemysłowych, geologicznych, transportowych oraz innych przedsiębiorstwach usługowych podległych Ministrowi Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych i w przedsiębiorstwach przez niego nadzorowanych.

§ 2. Przedsiębiorstwa określone w § 1, które zatrudniają młodocianych w celu nauki zawodu, przyuczania do określonej pracy i odbycia wstępnego stażu pracy po ukończeniu nauki zawodu lub po ukończeniu przyuczania do określonej pracy, ustalają czas trwania i opracowują programy nauki zawodu, przyuczania do określonej pracy lub odbycia wstępnego stażu pracy na podstawie wytycznych określonych w załączniku do zarządzenia.

§ 3. Zarządzenie Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 30 września 1958 r. w sprawie wstępnego stażu pracy absolwentów szkół wyższych, średnich i zasadniczych szkół zawodowych oraz średnich szkół ogólnokształcących, zatrudnionych w przedsiębiorstwach przemysłowych, geologicznych, transportowych oraz innych przedsiębiorstwach usługowych (Monitor Polski Nr 85, poz. 484) pozostaje w mocy.

§ 4. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą od dnia 10 marca 1959 r.

Minister Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych:
S. Pietrusiewicz

Załącznik do zarządzenia Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 10 marca 1959 r. (poz. 152).

WYTYCZNE PROGRAMOWE W SPRAWIE NAUKI ZAWODU I PRZYUCZANIA DO OKREŚLONEJ PRACY ORAZ ODBYCIA WSTĘPNEGO STAŻU PRACY PO NAUCE ZAWODU LUB PRZYUCZENIU DO OKREŚLONEJ PRACY DLA MŁODOCIANYCH ZATRUDNIONYCH W PRZEDSIĘBIORSTWACH PRZEMYSŁOWYCH, GEOLOGICZNYCH, TRANSPORTOWYCH ORAZ INNYCH PRZEDSIĘBIORSTWACH USŁUGOWYCH

Część I.

1. Nauka zawodu młodocianych trwa od 2 do 4 lat w zależności od zawodu, w którym szkolony jest młodociany.

2. W okresie 2-letniej nauki zawodu młodociany powinien nauczyć się:

- 1) wykonywania podstawowych robót wchodzących w zakres danego zawodu,
- 2) znajomości podstawowych cech materiałów i surowców stosowanych w danym zawodzie,
- 3) obsługi maszyn i urządzeń mechanicznych lub narzędzi zmechanizowanych i sprzętu używanego w danym zawodzie oraz ich konserwacji,
- 4) podstawowych warunków technicznych wykonywania robót,
- 5) obliczania ilości materiałów i surowców potrzebnych do wykonania robót oraz zapłaty za wykonaną pracę oraz innych czynności i umiejętności objętych zakresem wymagań przewidzianych dla robotników w III—V kategorii (w danym zawodzie) według obowiązującego taryfikatora kwalifikacyjnego dla danej gałęzi przemysłu.

3. W okresie 3-letniej nauki zawodu młodociany powinien nauczyć się:

- 1) wykonywania wszelkich robót wchodzących w zakres danego zawodu,
- 2) posługiwania się przyrządami pomiarowymi,
- 3) rozumienia zasad działania obsługiwanych maszyn i urządzeń mechanicznych oraz samodzielnego przeprowadzania ich konserwacji,
- 4) znajomości cech materiałów i surowców stosowanych w danym zawodzie, warunków technicznych oraz dopuszczalnych tolerancji lub odchyżeń,
- 5) dokonywania obliczeń ilości wykonywanych robót, potrzebnych materiałów lub surowców i rozliczania się z nich oraz zapłaty za wykonaną pracę oraz innych czynności i umiejętności objętych zakresem wymagań przewidzianych dla robotników w III—VI kategorii (w danym zawodzie) według obowiązującego taryfikatora kwalifikacyjnego dla danej gałęzi przemysłu.

4. W okresie 4-letniej nauki zawodu młodociany powinien nauczyć się:

- 1) wykonywania wszelkich prac o złożonych procesach technologicznych, wchodzących w zakres danego zawodu,
- 2) rozumienia zasad działania obsługiwanych maszyn i urządzeń mechanicznych, samodzielnego przeprowadzania ich konserwacji oraz samodzielnego rozpoznawania i usuwania wadliwego ich działania,
- 3) posługiwania się przyrządami pomiarowymi i znajomości ich zasad działania,
- 4) znajomości cech materiałów i surowców stosowanych w danym zawodzie, warunków technicznych wykonywanych robót, dopuszczalnych tolerancji lub odchyżeń oraz rozpoznawania i usuwania przyczyn wadliwych wykonywanych wyrobów,
- 5) dokonywania obliczeń ilości wykonanych robót, potrzebnych materiałów i surowców, rozliczania się z nich oraz zapłaty za wykonaną pracę.

oraz innych czynności i umiejętności objętych zakresem wymagań przewidzianych dla robotników w III—VII kategorii (w danym zawodzie) według obowiązującego taryfikatora kwalifikacyjnego dla danej gałęzi przemysłu. W przemyśle

szklarskim w niektórych zawodach można objąć programem szkolenia 4-letniego również zakres wymagań przewidzianych dla robotników w VIII kategorii obowiązującego taryfikatora.

Część II.

1. Przyuczanie do określonej pracy trwa od 3 miesięcy do 1 roku w zależności od rodzaju pracy, do której wykonywania młodociany jest przyuczany.

2. W okresie przyuczania do określonej pracy młodociany zaznajamia się i zdobywa umiejętności wykonywania prostych robót lub czynności wymaganych od pracownika na określonym stanowisku pracy, umiejętności obsługi lub posługiwania się i konserwacji używanych narzędzi pracy, sprzętu lub urządzeń mechanicznych, umiejętności rozpoznawania materiałów w zakresie wykonywanych robót, umiejętności dokonywania obmiaru i obliczenia wykonywanych robót oraz obliczania zapłaty za wykonaną pracę lub innych czynności i umiejętności objętych zakresem wymagań przewidzianych dla robotników w II—III kategorii według obowiązującego taryfikatora kwalifikacyjnego dla danej gałęzi przemysłu.

3. W przemyśle szklarskim programem przyuczania do określonej pracy można obejmować również zakres wymagań przewidzianych dla robotników w IV—V kategorii niektórych rodzajów prac lub stanowisk roboczych według obowiązującego taryfikatora kwalifikacyjnego.

Część III.

1. Młodociany w okresie odbywania wstępnego stażu pracy, po ukończeniu nauki zawodu, powinien przejść systematyczną praktykę zawodową przy wykonywaniu różnych robót wchodzących w zakres zadań robotnika określonych kategorią IV—VII obowiązującego taryfikatora kwalifikacyjnego, w zależności od czasu trwania nauki.

2. Młodociany w okresie odbywania wstępnego stażu pracy, po ukończeniu przyuczania do określonej pracy, powinien przejść praktykę zawodową przy wykonywaniu robót wchodzących w zakres zadań robotnika określonych kategorią III obowiązującego taryfikatora kwalifikacyjnego, a w przemyśle szklarskim — odpowiednią kategorią (nie wyższą niż V kategoria), do której był przyuczany.

Część IV.

1. Czas trwania i programy nauki zawodu ustala przedsiębiorstwo.

2. Wszystkie rodzaje prac (zawody) występujące w danej gałęzi przemysłu, a ujęte nomenklaturą zawodów ustaloną przez Ministerstwo Oświaty dla zasadniczych szkół zawodowych, powinny być objęte w zakładzie pracy nauką zawodu.

3. Nauką zawodu mogą być objęte w zakładzie pracy — oprócz prac określonych w ust. 2 — inne rodzaje prac, wymagające dłuższego przygotowania zawodowego niż 1 rok nauki.

4. Przy ustalaniu czasu trwania i programu nauki zawodu przedsiębiorstwa kierują się przyjętym w szkolnictwie zawodowym czasem trwania i programem nauki danego zawodu, a w ich braku programami pokrewnych zawodów oraz wytycznymi Ministerstwa Oświaty i opracowują programy zgodnie z przepisami określonymi w części I wytycznych.

5. W celu zapewnienia jednolitych kryteriów szkolenia młodocianych, zatrudnionych w celu nauki zawodu, czas trwa-

nia i programy nauki zawodu zatwierdza dyrektor właściwego zjednoczenia.

6. Czas trwania i programy przyuczania do określonej pracy ustala przedsiębiorstwo kierując się przepisami określonymi w części II wytycznych.

7. Czas trwania i programy przyuczania do określonej pracy zatwierdza dyrektor przedsiębiorstwa.

8. Nie należy przyuczać do określonych prac i stanowisk pracy, dla których przewidziana jest nauka zawodu.

9. Młodociani zatrudnieni w celu nauki zawodu lub przyuczania do określonej pracy nie mogą wykonywać żadnych prac wzbronionych młodocianym, określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 26 września 1958 r. w sprawie wykazu prac wzbronionych młodocianym (Dz. U. Nr 64, poz. 312).

Część V.

1. Programy szkolenia powinny zawierać materiał nauczania praktycznego w zakresie niezbędnym do:

- 1) wyuczenia zawodu w okresie 2, 3 lub 4 lat rzemieślnika lub robotnika o równorzędnych kwalifikacjach przygotowanego do pracy samodzielnej, zgodnie z wymaganiami określonymi w ust. 2, 3, 4 i 5 części IV wytycznych.
- 2) przyuczania w okresie od 3 miesięcy do 1 roku robotnika do wykonywania określonej pracy, zgodnie z wymaganiami określonymi w części II wytycznych,
- 3) przygotowania w okresie wstępnego stażu pracy do wykonywania pracy samodzielnej, zgodnie z wymaganiami określonymi w części III wytycznych.

2. Programy powinny w należyty sposób uwzględniać przepisy o ochronie pracy młodocianych oraz przewidywać — począwszy od pierwszego roku nauki — zapoznanie ucznia z obowiązującymi przepisami o bezpieczeństwie i higienie pracy ze szczególnym uwzględnieniem przepisów obowiązujących na danym stanowisku pracy lub w danym zawodzie, z przepisami przeciwpożarowymi mającymi na celu ochronę pracowników i mienia zakładu pracy, z przepisami określającymi prawa i obowiązki pracownika ze szczególnym uwzględnieniem przepisów dotyczących zatrudnienia młodocianych.

3. Program szkolenia powinien zawierać następujące elementy:

- 1) stronę tytułową programu,
- 2) uwagi wstępne,
- 3) charakterystykę absolwenta,
- 4) ogólny plan nauki zawodu (w programach przyuczania do określonej pracy plan ogólny jest zbędny),
- 5) opracowanie materiału nauczania I roku nauki zawodu lub okresu przyuczania do określonej pracy:
  - a) plan podziału materiału,
  - b) szczegółowe opracowanie materiału nauczania praktycznego,
- 6) opracowanie materiału nauczania II roku nauki (jak wyżej),
- 7) opracowanie materiału nauczania III roku nauki (jak wyżej),
- 8) opracowanie materiału nauczania IV roku nauki (jak wyżej),
- 9) wskazówki metodyczne dla instruktorów zawodu,
- 10) podręczniki dla ucznia i literaturę posiłkową dla instruktora,
- 11) wskazówki egzaminacyjne.

4. Strona tytułowa programu szkolenia powinna zawierać nazwę przemysłu, dla którego program został opracowany, tytuł oraz określenie zawodu lub rodzaj pracy, formę szkolenia, klauzulę zawierającą datę i miejsce (zakład pracy) opracowania oraz klauzulę zatwierdzającą program.

5. W uwagach wstępnych należy podać okres i cel nauki oraz kryteria przyjmowania młodocianych, a więc wiek, płeć, wykształcenie ogólne, wymagania w zakresie sprawności fizycznej i zdrowia itp.

6. W charakterystyce absolwenta należy dokładnie określić zawód (przy nauce zawodu) lub określony rodzaj pracy

lub stanowisko pracy (w programach o przyuczaniu do określonej pracy) oraz podać, co absolwent powinien umieć wykonać, co powinien znać i jakie powinien mieć wiadomości.

7. Ogólny plan szkolenia powinien być opracowany według niżej podanego wzorcowego układu tabelarycznego:

Okres szkolenia	Ilość dni praktycznej nauki
I rok nauki zawodu lub okres przyuczania do określonej pracy	
II rok nauki	
III rok nauki	
IV rok nauki	
Razem:	

Obliczając dni szkolenia praktycznego należy przyjąć 1 miesiąc za 25 dni szkolenia.

8. Okres I roku nauki zawodu powinien obejmować tematykę nauczania zgodnie z wymaganiami określonymi w części IV ust. 4 lub ust. 5 wytycznych, a okres przyuczania do pracy powinien obejmować materiał nauczania zgodnie z wymaganiami określonymi w części II ust. 2 wytycznych, według poniższego układu tabelarycznego:

Lp.	Tytuł tematu	Ilość dni praktycznej nauki zawodu
1		
2		
3		
4		

Plan podziału materiału zawiera tytuły tematów, które powinny być z młodocianym gruntownie przerobione praktycznie.

9. Szczegółowe opracowanie materiału nauczania praktycznego jest rozwinięciem tytułu tematu. Temat powinien być napisany zwięźle, jasno, w formie tez. Tematy powinny się ze sobą logicznie wiązać i w miarę możliwości być ułożone zgodnie z następującymi po sobie fazami procesu technologicznego. Należy unikać bardziej szczegółowego rozbicia czasu nauki, niż podaje plan podziału materiału (ust. 8).

10. Forma opracowania materiału nauczania II, III i IV roku nauki zawodu powinna być analogiczna jak w I roku. Tematyka natomiast, zgodna z wymaganiami określonymi w części IV ust. 4 lub 5, powinna logicznie wiązać się i uzupełniać tematykę roku poprzedniego w takim stopniu, ażeby absolwent odpowiadał warunkom podanym w charakterystyce określonej w ust. 6.

11. We wskazówkach metodycznych należy omówić sposób przygotowania się instruktora do zajęć praktycznych oraz posiłkowania się pomocami naukowymi, przyrządami i narzędziami. Wskazówki metodyczne powinny być pomocą dla instruktora i zawierać konkretne wskazania co do realizacji programu w zakresie instruktażu ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień bezpieczeństwa i higieny pracy, odbioru wykonywanej pracy, ugruntowania sprawności manualnej itp.

12. Program w miarę możliwości powinien wskazywać podręczniki pomocnicze, z jakich może korzystać młodociany (jeżeli odpowiadają programowi i są dostępne do nabycia). Mogą to być podręczniki szkolne, broszury techniczne, skrypty itp. Dla instruktora natomiast powinny być wymienione pozycje literatury technicznej, jeżeli są niezbędne dla prawidłowego nauczania.

13. We wskazówkach egzaminacyjnych należy orientacyjnie w każdym programie określić zakres, rodzaj i kierunek egzaminu praktycznego.